

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ 8-Х І 9-Х КЛАСІВ ХЕРСОНСЬКОГО НАУКОВОГО ЛІЦЕЮ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

2022/2023 н. р.

Освітня програма для 8-х і 9-х класів ліцею розроблена на основі Типової освітньої програми для базової середньої освіти, затвердженої наказом МОН України за № 405 від 20.04.2018 (додаток 8). Освітня програма окреслює рекомендовані підходи до планування та організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти 2011 р.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів і курсів за вибором, а також логічної послідовності їх вивчення;
- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм, перелік яких наведено у додатках;
- пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до учнів, які розпочинають навчання за цією Освітньою програмою.

*Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі
взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.*

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 8-х класів складає 1345,5 год/ н.р. = 1207,5 годин/ н.р., передбачених план при 5-ти денному робочому тижні (175 навчальних днів) + 138 додаткових годин при 6-денному навчальному тижні (195 навчальних днів); для учнів 9-х класів – 1404 год/н.р. = 1260 годин/н.р., передбачених план при 5-ти денному робочому тижні (175 навчальних днів) + 144 додаткових годин при 6-денному навчальному тижні (195 навчальних днів). Навчальні плани для 8-х і 9-х класів зорієнтовані на роботу ліцею з 1 вересня 2022 р. до 31 травня 2023 р. (30 канікулярних днів).

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах для відповідних класів. Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого циклу базової середньої освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани для 8-9 класів ліцею розроблені на основі Типових навчальних планів відповідних класів (додаток 8 наказу МОН № 405) і передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні (17 і 18 навчальних предметів відповідно), яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти, та варіативну складову. Варіативна складова навчального плану визначено ліцеєм самостійно, з урахуванням особливостей організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів і побажань їх батьків, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу. Повноцінність базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету.

За рішенням педагогічної ради ліцею в інваріантній складовій здійснено такі зміни: на 1 год/тиждень зменшено обсяг вивчення зарубіжної літератури, на 1 год/тиждень збільшено вивчення англійської мови.

Варіативна складова навчальних планів для 8-х і 9-х класів використана на:

- підсилення предметів інваріантної складової відповідно до напрямку навчання;
- додатковий час на вивчення окремих предметів (8-мі класи – Фізику в математичному класі, Історію рідного краю в гуманітарному класі; 9-ті класи - Практикум з української мови).

Загальне навчальне навантаження учнів 8-х і 9-х класів не перевищує граничне навантаження, зазначене у Типових навчальних планах. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» ліцей формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів та з урахуванням режиму дистанційного навчання. Через варіативні модулі реалізуються елементи ранкової гімнастики, руханки та фізичних пауз для різних груп м'язів.

За рішенням педагогічної ради ліцею, враховуються результати навчання учнів в закладах освіти іншого типу (художніх та спортивних школах) або у позашкільних закладах з відповідних предметів (мистецтво, фізична культура).

Поділ класів на групи при вивченні української та іноземних мов, інформатики здійснюється відповідно до Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті базової середньої освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі щодо формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною мовою	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (текстовій, таблицях, діаграмах, графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникати невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: тексти різного спрямування
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти тексти різних жанрів і видів з різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту

		наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: математичні задачі, які моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук, їх ролі в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: графіки та діаграми, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.

		Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування завдань. Навчальні ресурси: візуалізовані дані, графіки та діаграми, побудовані за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: власна освітня траєкторія
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.

		Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності. Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: засоби мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні й соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» дозволяє формувати в учнів здатність застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію освітнього середовища - зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні середовища навчання;
- вивчення окремих предметів - виходячи з наскрізних наводяться відповідні приклади, реалізуються надпредметні та загальноліцейські проекти;
- позакласну навчальну та виховну роботу.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
-----------------	------------------------

Екологіч на безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, екологічної свідомості, відповідальності за дії, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища.
Громадянська відповідальність	Формування відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (пошуково-дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а зміст має бути націленим на виховання порядності, систематичності, чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я. Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних та матеріальних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі ліцею міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які завершують здобуття базової середньої освіти.

Базова середня освіта здобувається учнями після здобуття початкової освіти. Діти, які станом на 1 вересня поточного навчального року закінчили навчання у 7-му та 8- класах відповідно, розпочинають навчання в ліцеї у 8-му та 9-му класах ліцею.

Перелік освітніх галузей.

Освітню програму для 8-х і 9-х класів ліцею укладено за такими освітніми галузями:

Мова та література

Суспільствознавство

Мистецтво

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах з предметів, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу в ліцеї є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвиток компетентностей;
- перевірка та/або оцінювання навчальних досягнень;
- корекція основних компетентностей.

З урахуванням дистанційного формату навчання, окрім відео-уроків, формами організації освітнього процесу в ліцеї виступають віртуальні подорожі, конференції та форуми, навчально-практичні та семінарські заняття. Ці форми організації поєднують виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, є менш регламентованими і передбачають більшу самостійність учнів в практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються за допомогою різних симуляцій.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих навчальних предметів за умови виконання вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості в ліцеї складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг оцінювання навчальної успішності;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Детально опис внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ліцеї оприлюднено на сайті.

Освітня програма ліцею для 8-х і 9-х класів передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом 2011 р. Вона сформована на основі Типової освітньої програми, схвалена педагогічною радою ліцею і затверджена директором.